

ERNST NEUFERT

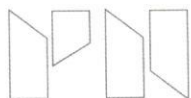
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ & ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

36^η ΠΛΗΡΩΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 2000

Βασικές αρχές, Κανονισμοί, Πρότυπα και Προδιαγραφές
σε σχέση με Σχεδιασμό, Κατασκευή, Διαμόρφωση,
Διαστασιολόγηση κτιρίων - χώρων - εσωτερικών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού
με τον Άνθρωπο ως Μέτρο και Σκοπό

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΕΧΝΙΚΟ, ΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑ,
ΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟ
με 6400 εικόνες και πίνακες

Επιμέλεια Peter Neufert - Ludwig Neff &
PLANUNGS AG
NEUFERT MITTMANN GRAF
& Συνεργάτες

Μετάφραση: **Δ. Μαλασπίνας**, Αρχιτέκτων ΕΜΠ
MSc Πολεοδόμος

 Εκδόσεις: **Μ. Γκιούρδας**

Ζωοδόχου Πηγής 70-74 - Τηλ.: 210 3630219
106 81 Αθήνα, 2015
www.mgiurdas.gr

Σειρά Αρχιτεκτονική - Κατασκευή

Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν:

1. Κατόψεις κατοικιών
2. Παραδείγματα κατόψεων
3. Σκάλες
4. Προσόψεις
5. Διαμόρφωση εσωτερικών χώρων
6. Στέγες - Δώματα
7. Αρχιτεκτονική εσωτερικών χώρων
8. Κατοικίες μέσα στην πόλη
9. Σύγχρονες μονοκατοικίες
10. Αρχιτεκτονική κήπων
11. Αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας
12. Το τζάκι, κατασκευή & διαμόρφωση
13. Μονοκατοικίες, παραδείγματα μονοκατοικιών από όλο τον κόσμο
14. Οικοδομικές λεπτομέρειες
15. Η τεχνική των ξύλινων κατασκευών
16. Μελέτη και υπολογισμός ξύλινων κατασκευών
17. Κτιριακές κατασκευές
18. 27 βραβευμένες μονοκατοικίες
19. Μικρές βραβευμένες μονοκατοικίες
20. Άτλας κατόψεων κατοικιών
21. Κατοικίες - Τυπολογία και μορφή

Επεξήγηση συμβόλων και συντομογραφιών	1	Παιδικοί σταθμοί - Παιδικές χαρές	327
Βασικοί κανονισμοί-Τυποποίηση	2	Βιβλιοθήκες - Γραφεία - Τράπεζες	331
Βασικές διαστάσεις	27	Υαλωτοί διάδρομοι - Τυπολογία	363
Μελέτη κτιριακών κατασκευών	44	Καταστήματα - Υπεραγορές	368
Επίβλεψη κτιριακών κατασκευών	51	Αποθήκες	376
Δομικά στοιχεία	64	Βιοτεχνικά - Βιομηχανικά κτίρια	380
Θέρμανση - Αερισμός	105	Διασκευές κτιρίων	402
Στοιχεία φυσικής - Προστασία των κτιρίων	123	Αγροκτήματα	404
Φωτισμός - Υαλοστάσια	143	Σιδηρόδρομοι	421
Πόρτες - Παράθυρα	177	Χώροι στάθμευσης - Γκαράζ - Πρατήρια καυσίμων - Πυροσβεστική	427
Σκάλες - Ανελκυστήρες	193	Αεροδρόμια	450
Οδοί - Κυκλοφορία οχημάτων	206	Εστιατόρια	456
Κήποι - Θερμοκήπια	219	Ξενοδοχεία - Μοτέλ	464
Είσοδοι - Αποθηκευτικοί χώροι κατοικιών ...	237	Ζωολογικοί κήποι	472
Βοηθητικοί χώροι κατοικιών	241	Θέατρα - Κινηματογράφοι - Τσίρκο - Χώροι πολλαπλών χρήσεων	475
Κύριοι χώροι κατοικίας	250	Αθλητικές εγκαταστάσεις	490
Πισίνες	261	Νοσοκομεία - Ιατρεία - Κτίρια για ΑΜΕΑ	541
Πλυντήρια	264	Ιδρύματα πρόνοιας - περίθαλψης για την 3η ηλικία	583
Εξώστες	266	Εκκλησιαστικά κτίρια - Μουσεία	586
Πεζόδρομοι	267	Νεκροταφεία	597
Είδη κατοικιών (κύριες, διακοπών, οικολογικές, πολυκατοικίες, ξύλινες)	268	Πυροπροστασία	599
Ανακαινίσεις - Εξυγιάνσεις κτιρίων	299	Διαστάσεις - Βάρη - Κανονισμοί	614
Σχολεία	307	Βιβλιογραφία	624
Ανώτατες σχολές - Εργαστήρια - Φοιτητικές εστίες	316	Θεματικό ευρετήριο	634

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η δομή του βιβλίου σε σχέση με την ταξινόμηση της ύλης ακολουθεί μια **φυσιολογική σειρά της κατασκευής**. Ετσι, πολλά συγγενή θέματα βρίσκονται το ένα κοντά στο άλλο εκτός αν κάποιες πιο ισχυρές σχέσεις δεν έχουν προκαλέσει μια απομακρυσμένη τοποθέτησή τους.

Τα μεμονωμένα στοιχεία της κατασκευής, που αντιμετωπίζονται στα περισσότερα - αν όχι σε όλα - τα είδη κτιρίων, αναλύονται χωριστά. Το ίδιο ισχύει και για τις γενικές αρχές της σύνθεσης, της προετοιμασίας και του σχεδιασμού. Με τον τρόπο αυτό έχουν προκύψει 35 θεματολογικές ομάδες.

Ο πίνακας περιεχομένων ..... σελ. xi παρουσιάζει την αναλυτική δομή αυτών των θεμάτων και το περιεχόμενο της κάθε σελίδας.

Το θεματικό ευρετήριο ..... σελ. 634 δίνει τον αριθμό της σελίδας όπου δίνονται τα βασικά στοιχεία για κάθε θέμα-λήμμα.

Οι επεξηγήσεις **συντομογραφιών και συμβόλων** σελ. 1 ήταν απαραίτητο να υπάρχουν κάποιες συντομογραφίες για οικονομία χώρου. Στο βαθμό που χρησιμοποιούνται κάποιες μη δόκιμες συντομογραφίες, οι μορφές των νέων επιλεγμένων είναι τέτοιες που να μην είναι απαραίτητο στον αναγνώστη να ανατρέχει στη σελ. 1.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα του βιβλίου έγκειται στην περιεκτική αναφορά σε όλα τα βασικά θέματα γνώσης και σχεδιασμού ενός κτιρίου σε **ένα** τόμο.

Οι κατόψεις, τομές, μορφές κλπ. είναι παραδείγματα απλώς και μόνο και όχι υποδείγματα.

ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ;

Για παράδειγμα έστω ότι έχουμε να αντιμετωπίσουμε την μελέτη ή προμελέτη ενός **κτιρίου διοίκησης**.

Διαβάζουμε προσεκτικά το **ερωτηματολόγιο** (σελ. 50) και απαντάμε σε ερωτήσεις που απαιτεί το θέμα καθώς και όσες προκύπτουν από την ειδική περίπτωση. Από τις σελ. 352 υπολογίζονται οι **απαιτήσεις χώρου** του κτιρίου διοίκησης και βρίσκονται οι συσχετίσεις με άλλους χώρους. Με βάση τον πίνακα για την προσέγγιση των **απαιτήσεων χώρου σε όγκο** (σύμφωνα με το DIN 277) υπολογίζεται κατ' αρχήν αυτό το στοιχείο. Στη συνέχεια λαβαίνοντας υπόψη αυτόν το συνολικό αριθμό προσδιορίζουμε τα επιμέρους μεγέθη των χώρων, και σχεδιά-

ζουμε το κτίριο σύμφωνα με την σειρά εργασιών που δίνονται στη σελ. 48.

Η **αίθουσα φαγητού** υπολογίζεται για παράδειγμα με τα στοιχεία για **εσπιατόρια** (σελ. 456-457) ή για **ξενοδοχεία** (σελ. 464-468).

Η ενδεχομένως απαιτούμενη αίθουσα παραστάσεων υπολογίζεται με βάση τα δεδομένα για **θέατρα** (σελ. 475-484) και για **ακουστική** (σελ. 136-138) ενώ η τοποθέτηση μιας **κινηματογραφικής** μηχανής προβολής παρουσιάζεται στις σελ. 469-470.

Ο υπολογισμός κάποιων **αιθουσών διαλέξεων** γίνεται με τα δεδομένα για **ανώτερες σχολές** σελ. 316-320, η **βιβλιοθήκη** με τα στοιχεία στις σελ. 331-336, η διάταξη των **γραφείων** σύμφωνα με τις σελ. 337-348, τα **σχεδιαστήρια, εργαστήρια, σπουδαστήρια**, σύμφωνα με τις σελ. 321-326, η κατασκευή ενός **θησαυροφυλακίου** σύμφωνα με τα στοιχεία της σελ. 361 και οι απαιτήσεις σε **θέσεις στάθμευσης ή γκαράζ** με τα στοιχεία στις σελ. 435-477.

Επίσης για τις αναγκαίες **κατοικίες** για διαχειριστές οικονομικούς, μάγειρους κ.τ.ο. στοιχεία θα πρέπει να αναζητηθούν στις σελ. 273-296 ενώ τα στοιχεία για μέγεθος, μορφή και διαρρύθμιση των επιμέρους χώρων υπάρχουν στις σελ. 237-259.

Για διαμόρφωση **οδών** και **περιπάτων** θα πρέπει να ανατρέξουμε στις σελ. 207-210, για **φύτευση** και **διαμόρφωση κήπων** κλπ. στις σελ. 219-231 και τέλος για το θέμα της κατασκευής και την θέση των **κλιμακοστασίων** και **ανελκυστήρων** στις σελ. 199-205. Τα μεγέθη **θυρών** και **παραθύρων** βρίσκονται στις σελ. 184-188, οι **θεμελιώσεις, μονώσεις** κλπ. στις σελ. 67-71, τα στοιχεία για **τοίχους** και **πάχη τοίχων** στις σελ. 72-75, για **στέγες** στις σελ. 82-83, για **θέρμανση** και **αερισμό** στις σελ. 105-108, **φωτισμό φυσικό και τεχνητό** στις σελ. 143-152, για **βασικές** και **αξονικές διαστάσεις** στις σελ. 60 και 61.

Για ενδεχόμενη μετατροπή των αναφερόμενων μετρικών μονάδων (κυρίως σε σχέση με το αγγλοσαξωνικό σύστημα) θα πρέπει να ανατρέξει κανείς στο τέλος των κειμένων στις σελ. 614-616.

Με τα πολύπλευρα αναλυμένα αυτά δεδομένα μπορεί να προχωρήσουμε εύκολα, σίγουρα και γρήγορα στην αντιμετώπιση των ειδικών απαιτήσεων της συγκεκριμένης κατασκευής στη δεδομένη θέση - έχοντας επιπλέον δεδομένη την σχέση με ένα σύγχρονο τρόπο ζωής και αισθητικών επιλογών.

5η έκδοση 2015 ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ & ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ του NEUFERT
από την 36^η πλήρως αναθεωρημένη και επανεπεξεργασμένη Γερμανική Έκδοση, 2000

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή και την σφραγίδα του εκδότη

Αναδημοσίευση του βιβλίου σε οποιαδήποτε μορφή, ολόκληρου ή μέρους δεν επιτρέπεται χωρίς την έγγραφη εξουσιοδότηση του εκδότη.

ERNST NEUFERT
BAUENTWURFSLEHRE
© Friedr. Vieweg & Sohn Verlagsgesellschaft mbH, Braunschweig/Wiesbaden, 2000

ISBN 3-528-88651-X

- 1^η Ελληνική έκδοση 1972
- 2^η Ελληνική έκδοση 1992
- 3^η Ελληνική έκδοση πλήρως αναθεωρημένη και επανεπεξεργασμένη 1996
- 4^η Ελληνική έκδοση πλήρως αναθεωρημένη και επανεπεξεργασμένη 2004
- 5^η Ελληνική επανέκδοση 2007
- 6^η Ελληνική επανέκδοση 2010
- 7^η Ελληνική επανέκδοση 2013
- 8^η Ελληνική επανέκδοση 2015

Αποκλειστικότητα για την Ελληνική Γλώσσα

Εκδόσεις: **Μόσχος Γκιούρδας**

Ζωοδόχου Πηγής 70-74 - Τηλ.: 210 3630219
106 81 Αθήνα, 1972-2015
www.mgiurdas.gr

ISBN: 960-512-397-5

Επιμέλεια έκδοσης & DTP: Λένα Καλαϊτζή, τηλ.: 210 2813066
Εκτύπωση: Red Notos Print ΕΠΕ, τηλ.: 210 2850801
Βιβλιοδεσία: ΣΤΑΜΟΥ Εκδόσεις - Γραφικές Τέχνες ΕΠΕ, τηλ.: 210 5596790

Πρόλογος για την 1η Ελληνική έκδοση

Μεταξύ των συγγραμμάτων των τεχνικών Επιστημών, ιδιαίτεραν θέσιν κατέχει η “Οικοδομική” του Neufert. Το “Ευαγγέλιον” αυτό των Μηχανικών και των σπουδαστών εκυκλοφόρησεν εις 27 εκδόσεις εις Γερμανίαν (άνω των 300.000 αντίτυπα) καί έχει μεταφρασθεί εις την ισπανικήν (12 εκδόσεις), ιταλικήν (6 εκδόσεις), γαλλικήν (5 εκδόσεις), πορτογαλικήν (2 εκδόσεις), σερβοκροατικήν, αγγλικήν και ρωσικήν. Η συστηματική ταξινόμησις θεμάτων και εννοιών, η σαφήνεια και το ολιγόλογον των επεξηγήσεων, τα χαρακτηριστικά σκαριφήματα και οι πίνακες, καθιστούν το σύγγραμμα εύχρηστον και ευχάριστον. Το ευρετήριο κατά θέμα εις το τέλος του βιβλίου, διευκολύνει τον ενδιαφερόμενον

εις το να εντοπίση ό,τι αναζητεί εις ελάχιστον χρόνον.

Εις την Ελλάδα, ο “Neufert” ήτο μεν γνωστός από πολλών ετών, παρέμενεν όμως απρόσιτος και άχρηστος δια τους πλείστους τεχνικούς εφ’ όσον δεν υπήρχεν εις τα ελληνικά. Το κενόν αυτό καλύπτει η παρούσα έκδοσις. Εύχομαι όπως καταστή πολύτιμον βοήθημα, τόσον εις τους Μηχανικούς, όσο και εις τους σπουδαστάς των Πολυτεχνείων.

Κωνσταντίνος Γ. Γεωργακόπουλος

Αθήναι, Οκτώβριος 1973

Πρόλογος του Εκδότη

Η 3^η Ελληνική έκδοση της “Οικοδομικής” του Neufert βασισμένη στην 36^η γερμανική έκδοση έρχεται να διατηρήσει την παράδοση της επιτυχημένης πορείας του βασικότερου βοηθήματος των μηχανικών.

Στην παρούσα έκδοση ανανεώθηκαν πλήρως τα ακόλουθα κεφάλαια:

Πολυκατοικίες, προγράμματα κοινωνικής κατοικίας – Φοιτητικοί ξενώνες – Συνεδριακά κέντρα – Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων – Παραδείγματα διαμόρφωσης για κήπους και πισίνες – Τσίρκα – Είσοδοι και ιματιοθήκες – Οδεύσεις διαφυγής και κλίμακες κινδύνου – Νέα νομοθεσία και τυποποίηση συμβόλων.

Επίσης επανεξετάστηκαν και συμπληρώθηκαν με πολυάριθμα στοιχεία τα κεφάλαια για:

Βασικές τυποποιήσεις, Δομικά στοιχεία, Φυσική και προστασία των κτιρίων, Σκάλες και ανελκυστήρες, Οδοποιία, Εξοχικές κατοικίες, Κατοικίες, Χώρους στάθμευσης και πρατήρια καυσίμων και Μουσεία, ενώ επεκτάθηκε και το ευρετήριο.

Η ανανέωση και η επέκταση του βιβλίου το καθιστά ακόμα πληρέστερο έτσι ώστε με τα πάνω από 6400 σχέδια, σχήματα και διαγράμματα στις 650 σελίδες του να συνεχίσει να αποτελεί απαραίτητο βοήθημα για όλους τους ασχολούμενους με την οικοδομή.

Αθήνα 13-10-2003

Μ. Γκιούρδας

Πρόλογος του Μεταφραστή

Η Bauentwurfslehre = Διδασκαλία του σχεδιασμού των κτιρίων είναι γνωστή παγκοσμίως με το όνομα του συγγραφέα της “Neufert”. Στην Ελλάδα οι τίτλοι Οικοδομική ή Στοιχεία Κτιριολογίας χρησιμοποιήθηκαν απλά και μόνο γιατί το αντικείμενο του βιβλίου αυτού διδασκόταν στις Πολυτεχνικές σχολές (Αρχιτέκτονες, Πολιτικοί Μηχανικοί) από έδρες ή τομείς ή εργαστήρια με τους αντίστοιχους τίτλους. Όπως και να ονομάζεται ή να ονομαστεί στο μέλλον το βιβλίο αυτό είναι ανεκτίμητο και κλασικό ακριβώς γιατί δεν στέκεται στον τίτλο ή στον στείρο ακαδημαϊσμό αλλά στην διαχρονική αξία του περιεχομένου του. Νιώθω ευτυχής που ο εκδοτικός οίκος του κ. Μ. Γκιούρδα μου εμπιστεύθηκε την μετάφραση της 3ης ελληνικής έκδοσης από την 36η γερμανική και ελπίζω να φάνηκα αντάξιος αυτής της εμπιστοσύνης.

Το βιβλίο συμπληρωμένο σε πάρα πολλούς τομείς συντάχθηκε από ομάδα ειδικών κατά θέμα Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών μηχανικών. Η βασική φιλοσοφία του βιβλίου παραμένει σύμφωνη με τις αρχές του τέθηκαν από το Bauhaus και το εργαστήριο σπουδών του Walter Gropius στη Βαϊμάρη και το Dessau, από τον αρχικό εκδότη E. Neufert. Και είμαι σίγουρος ότι θα συνεχίσει να προσφέρει σε όλους μας αυτό που ο Ernst Neufert ήθελε: Τις απαραίτητες γνώσεις για το σχεδιασμό των κτιρίων, τις απαραίτητες: τίποτα περισσότερο.

Θήβα 6-10-2003

Δ. Μαλασπίνας
αρχιτέκτων - πολεοδόμος
συγγραφέας

ΠΡΟΛΟΓΟΜΕΝΑ

Το βιβλίο αυτό προέκυψε από τις σημειώσεις του συγγραφέα για τις παραδόσεις μαθημάτων, που έδινε στο τεχνικό πανεπιστήμιο της Βαϊμάρης. Στηρίζονταν σε μετρήσεις, εμπειρίες και συμπεράσματα από την πρακτική και την έρευνα γύρω από τον άνθρωπο, που είναι αναγκαία για τον σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος, αλλά ταυτόχρονα σκόπευαν και σε αναζήτηση νέων δυνατοτήτων και νέων απαιτήσεων.

Γιατί πάντα βασιζόμαστε στη γνώση που κληρονομήσαμε από τους παλιότερους, αλλά, μέσα σε μια ιστορική εξέλιξη, είμαστε και παιδιά του καιρού μας που βλέπουμε προς το μέλλον χωρίς, ωστόσο, να έχουμε όλοι την ίδια οπτική γωνία.

Οι λόγοι αυτής της διαφοράς βρίσκονται στην διαφορετική εκπαίδευση, στις επιδράσεις από το περιβάλλον, τις ιδιαίτερες κλίσεις και την συσχετισμένη με αυτές συγκρότηση του καθενός.

Το πόσο οριστική και τελεσίδικα σωστή είναι η σημερινή μας κρίση, μένει αναπάντητο, καθώς και αυτή ακόμα γίνεται σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η απάντηση θα δοθεί κάποια άλλη χρονική στιγμή, που θα έχει την απαιτούμενη απόσταση από αυτήν, ώστε να επιτρέπει την αντικειμενική κριτική. Είναι φανερό λοιπόν ποιές επιφυλάξεις πρέπει να εμπεριέχονται σε μια διδασκαλία, ώστε να μην οδηγείται σε αναλήθειες.

Γιατί παρόλο που αναζητούμε την αλήθεια και την αντικειμενικότητα, παρόλο που προσπαθούμε να διερευνήσουμε κριτικά προσφιλείς μας σκέψεις και να μην παραμερίζουμε εύκολα τα διλήμματα, κάθε διδασκαλία παραμένει υποκειμενική και προσδιορίζεται σε κάποια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και από κάποιο συγκεκριμένο περιβάλλον.

Ο κίνδυνος μιας ψευδούς διδασκαλίας μπορεί να αποφευχθεί, μόνο όταν η διδασκαλία η ίδια διασφαλίζει το ότι δεν είναι κάτι το οριστικό αλλά υπηρετεί κάτι το ζωντανό, το γενόμενο και το εξελισσόμενο.

Αυτή η τάση είναι που δίνει στον μαθητή την δυνατότητα να αντιμετωπίζει τα πράγματα με την άποψη εκείνη που εννοούσε ο Nietzsche όταν έλεγε:

"Μόνο όποιος μεταβάλλεται, έχει σχέση μαζί μου".

Το βασικό στοιχείο μιας διδασκαλίας που συμβαδίζει με την εξέλιξη βρίσκεται στο να μην προσφέρει έτοιμες συνταγές, να μην προσφέρει "έτοιμες αλήθειες σε δόσεις", ή "κονσερβοποιημένη σοφία", αλλά στο να δίνει αφενός τα βασικά στοιχεία και αφετέρου τις μεθόδους για τον συνδυασμό τους και την αρμονική σύνθεσή τους.

Ο Κομφούκιος περιέγραψε αυτή την αντίληψη πριν από 2500 χρόνια με τα εξής λόγια: "Δίνω στον μαθητή μου μια γωνία μόνο, τις άλλες τρεις πρέπει να τις βρει μόνος του". Ένας "γεννημένος" αρχιτέκτονας ή κάποιος που έχει στην καρδιά του την αναζήτηση για την κατασκευή θα κλείσει τα μάτια του και τα αυτιά του αν του προσφερθεί έτοιμη η λύση για κάποιο πρόβλημα. Κι αυτό, γιατί θα έχει από μόνος του τόσες παραστάσεις και ιδανικά ώστε να χρειάζεται μόνο τα στοιχεία του προβλήματος και με την επεξεργασία τους να μπορεί να "συναρμολογήσει" μια ενιαία συνολική λύση.

Όποιος πιστεύει στις δυνατότητές του, διαβλέπει τους αλληλοσχετισμούς των στοιχείων, των δυνάμεων, των υλικών, των χρωμάτων, των μεγεθών, όποιος μπορεί να συλλάβει την πραγματικότητα της λειτουργίας και της εμφάνισης μιας κατασκευής, να μελετήσει και να δει κριτικά την επίδρασή της στο περιβάλλον, αυτός βρίσκεται πραγματικά στο δρόμο για την μεγαλύτερη ικανοποίηση που μπορεί να νιώσει κανείς στη ζωή του: τη χαρά της δημιουργίας.

Για να φτάσει κανείς εκεί, θα πρέπει να έχει αυτή τη στάση ζωής: Να είναι ελεύθερος από κάθε διδασκαλία, συμπεριλαμβανομένης και της παρούσας, και να οδηγηθεί στην δική του δημιουργική πρακτική.

Η μάθηση πρέπει να είναι το έναυσμα να "τρέξει" - να χτίσει θα πρέπει ο καθένας μόνος του.

Οι σύγχρονες μορφές των κτισμάτων προκύπτουν με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, που προέκυπταν για τους παλιότερους όταν αναζητούσαν τη μορφή των καθεδρικών ναών, των πύργων χωρίς να έχουν κανένα δεδομένο πρότυπο, έχοντας όμως το κριτήριο να επιλέγουν τις μορφές που ικανοποιούσαν τις παραστάσεις και τις επιθυμίες, τις ιδέες και τα ιδανικά τους. Ηδη η ακριβής διατύπωση των απαιτήσεων μιας μελέτης προκαλεί κάποιες παραστάσεις που οδηγούν, σε συνδυασμό με τις τοπικές συνθήκες και τις τεχνικές δυνατότητες, στην αποκρυστάλλωση μιας μορφής που έχει μια μακρινή σχέση με ό,τι έχει προϋπάρξει.

Τα καινούρια κτίσματα μπορούν να είναι πολύ καλύτερα από τεχνική άποψη και πιο λειτουργικά από τα παλαιότερα, στο βαθμό που ανταποκρίνονται στο επίπεδο της σύγχρονης τεχνολογίας.

Μπορούν όμως να συγκριθούν με αυτά και στο επίπεδο της αισθητικής, της μορφολογίας.

Συγκρίνοντας, επί παραδείγματι, ένα σύγχρονο εργοστάσιο (ανοιχτόχρωμο, ευρύχωρο, με καλές αναλογίες, ελαφριά κατασκευή) με μια μανιφακτούρα του 18ου αιώνα ή με ένα εργαστήριο του 15ου, μπορεί και ο πιο στενοκέφαλος ιστορικός να αντιληφθεί την υπεροχή των σύγχρονων κτισμάτων.

Αυτό σημαίνει: Παντού όπου κάποιες κατασκευές ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες, θα πρέπει να περιμένουμε από τους αρχιτέκτονες που ζουν πραγματικά την εποχή τους αποτελέσματα (κτίσματα), τα οποία να μπορούν να συγκριθούν με τα καλύτερα κτίρια του παρελθόντος και μάλιστα να τα επισκιάσουν.

Για το λόγο αυτό, μια ζωντανή πανεπιστημιακή σχολή θα πρέπει να ξεκινά την διδασκαλία της από μια ανάλυση των σύγχρονων συνθηκών και μια πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών και να αναφέρεται στο παρελθόν μόνο στο βαθμό που κάτι τέτοιο είναι αναπόφευκτο.

Την άποψη αυτή υποστηρίζει και ένας από τους σπουδαιότερους σύγχρονους μας, ο Fritz Schumacher, όταν, στις σημειώσεις του για το επάγγελμα του αρχιτέκτονα επισημαίνει ότι "οι νέοι φοιτητές χάνουν χρόνο και δυνάμεις που χρειάζονται για τη διαμόρφωση μιας άποψης για τη δημιουργική απάντηση των μελλοντικών απαιτήσεων, αναλωνόμενοι τόσο σε παρελθοντολογικές έρευνες με έμφαση στις ιστορικο-τεχνικές παρατηρήσεις όσο και σε δευτερεύουσας σημασίας αναλύσεις - που συνήθως διδάσκονται - με στόχο την απόκτηση ενός διδακτορικού".

Αντίθετα θα ήταν πιο χρήσιμο να δίνονται στους σπουδαστές οι βασικές γνώσεις, όπως αυτές που περιλαμβάνονται στον παρόντα τόμο της ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗΣ.

Στο βιβλίο αυτό, έχει γίνει προσπάθεια να παρουσιαστούν τα στοιχεία της σύνθεσης όσο γίνεται περισσότερο σχηματοποιημένα, σε επίπεδο "αρχών" σχεδόν σαν αφηρημένες έννοιες ώστε να αποκλείεται σε αυτόν που τα χρησιμοποιεί η αντιγραφή αλλά να του δίνεται το έναυσμα να δώσει ο ίδιος περιεχόμενο και μορφή.

* Σε σχέση με την ομιλία μου στο συνέδριο για την εκπαίδευση των αρχιτεκτόνων και των μηχανικών στο Darmstadt 1947.

Ernst Neufert

Peter Neufert
Διπλ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Γρ. Μελετών
Neufert, Mittmann,
Graf & συνεργάτες

Peter Mittmann
Διπλ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Γρ. Μελετών
Neufert, Mittmann,
Graf & συνεργάτες

Peter Graf
Διπλ. Μηχανικός
Γρ. Μελετών
Neufert, Mittmann,
Graf & συνεργάτες

Ludwig Neff
Αρχιτεκτών
Αρχιαισθητικής,
συγγραφέας

H. A. Knops
Διπλ. Σχεδιαστής
Εικονογράφηση

D. Portmann
Καθ. Δρ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Τυποποίηση μεγεθών,
Δικτυωτοί φορείς, Προεντεταμένες
κατασκευές, πυροπροστασία

B. Echterhoff
Διπλ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Φυτεμένες στέγες,
κήποι, διαμορφώσεις

H.P. Kappler
Δρ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Επίπεδες στέγες,
θερμομόνωση, πισίνες ανοιχτών
& κλειστών χώρων

H. Hofmann
Δρ. Μηχ.
Τεχνητός φωτισμός

R. Eckstein
Διπλ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Φυσικός φωτισμός

D. Lembke
Προϊστ. Πολεοδ.
Υπηρ., Δρ. Μηχ.,
Συνεργάτης P. Pastyik
Πανεπιστήμια, Εργαστήρια

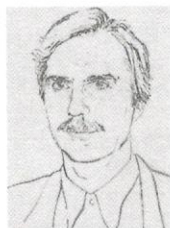
R.S. Suchy
Διπλ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Κτίρια διοίκησης

P. Karle
Διπλ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Βιομηχανικά κτίρια

Wolfgang Busmann
Διπλ. Μηχ.
Αεροδρόμια

Jan Fiebelkorn
Καθ. Διπλ. Μηχ.
Θέατρα

A. Köhler
Διπλ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Νοσοκομεία, Αποθήκες,
Ιατρεία

O. Müller
Διπλ. Μηχ., Αρχιτεκτών
Νοσοκομεία, Αποθήκες,
Ιατρεία

Στην αναμόρφωση και επεξεργασία των κειμένων συμμετείχαν:

M. Horton, εγκαταστάσεις υγιεινής
W. Sommer, κλίμα χώρων
H. Vetter, εκτέλεση κατασκευών
M. Menzel, φουσκωτές και ανηρτημένες κατασκευές
M. Bauer, τεχνικές θέρμανσης
H. Jaax, παραγωγή ενέργειας
Δρ. R. Bötner, υδροηλεκτρικά εργοστάσια
T. Stratmann, Ηλιακή αρχιτεκτονική
Γραφείο μηχανικών Trümper/Overath,
Ηχοπροστασία και ακουστική χώρων
Hawlitzeck, οδοί και τροχιόδρομοι.
St. Cargiannichs, Ανακαινίσεις παλαιών κτιρίων, υαλοσκέπαστες στοές και αλλαγές χρήσης κτιρίων
U. Portmann, Διατήρηση και εξυγίανση κτιρίων
J. Weiss, Βιβλιοθήκες
U. Kissling, Δημόσιες βιβλιοθήκες
H. Rocholl, Καταστήματα
Καθ. Nogge, Ζωολογικοί κήποι και ενυδρεία
A. Beckmann, Κινηματογράφοι
K.F.J. Mertens, Αίθουσες ψυχαγωγίας
B. Rügenanver, Εκκλησίες
G. Hoffs, Κωδωνοστάσια
A. Ruhi, Τζαμιά
W. Hugo, Μουσεία

Στην αναμόρφωση και επεξεργασία των σχημάτων συμμετείχαν:

T. Altrogge, St. Badke, A. Briehan, A. Dummer, K. Fegeler, A. Graf, M. Menzel, I. Schirmacher, J. Valero, R. Walter, S. Wierlemann, D. Willecke.

Επεξήγηση συντομογραφιών και συμβόλων

Επεξήγηση συντομογραφιών και συμβόλων 1

Βασικοί κανονισμοί

Μονάδες SI 2
 DIN 198, 476, 829, 4999 4
 Τυποποίηση σχεδίων 5
 Διάταξη των σχεδίων 6
 Σύμβολα αρχιτεκτονικών σχεδίων 7
 Αποχέτευση κατοικιών και οικοπέδων 12
 Εγκαταστάσεις ύδρευσης-αποχέτευσης 18
 Εγκαταστάσεις αερίου πόλης σε κτίρια 19
 Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις 21
 Τεχνικές ασφαλείας 24
 Σχεδιάσεις 25

Εισαγωγικά-Βασικές αρχές

Ο άνθρωπος ως μέτρο και σκοπός 27
 Ο άνθρωπος μέτρο κάθε αντικειμένου 28
 Διαστάσεις και αναγκαίος χώρος 29
 Ο άνθρωπος και τα οχήματα 31
 Άνθρωπος και κατοικία 32
 Κλίμα των χώρων 33
 Βιολογία των κτιρίων 34
 Το μάτι 37
 Άνθρωπος και χρώμα 39
 Αναλογίες, βασικά στοιχεία 40
 Αναλογίες, εφαρμογές 42
 Αναλογίες, εφαρμογές: modulator 43

Σχεδιασμός

Δομικά στοιχεία ως αποτέλεσμα της ορθολογικής
 χρήσης των υλικών 44
 Δομικές μορφές σε σχέση με μεθόδους
 κατασκευής 45
 Σύγχρονες κατασκευές και μορφές 46
 Μορφές κατοικιών, εκφράσεις της εποχής
 και του τύπου ζωής 47
 Μελέτες, πορεία εργασιών 48
 Προεργασίες, συνεργασία με εργοδότη 49
 Μελέτη, ερωτηματολόγιο 50

Επίβλεψη-Εκτέλεση έργων

Εκτέλεση έργων 51
 Επίβλεψη-Θεμελιώδη μεγέθη 59
 Βασικές διαστάσεις 60
 Αξονικές διαστάσεις 61
 Τυποποίηση διαστάσεων 62
 Συστήματα συντεταγμένων και μεγέθη 63

Δομικά στοιχεία

Έδαφος θεμελίωσης-Θεμελιώσεις, φρέατα,
 ορύγματα 64
 Εκσκαφές-θεμελιώσεις 65
 Χάραξη του κτιρίου 66
 Θεμελιώσεις 67
 Υδρομόνωση κτιρίων 69
 Διατάξεις αποστράγγισης για προστασία
 των κτιρίων 70
 Τοιχοποιίες από φυσικούς λίθους 72
 Τοιχοποιίες από τεχνητούς λίθους 73
 Εξωτερικοί τοίχοι, εξοικονόμηση ενέργειας
 σε κτίρια 76

Πλινθοδομές 77
 Τζάκια 78
 Καπνοδόχοι 79
 Συστήματα εξαερισμού 81
 Στέγες 82
 Επικαλύψεις στεγών 84
 Φέροντα στοιχεία σε στέγες, λεπτομέρειες 86
 Ανοίγματα σε στέγες 87
 Διαμόρφωση χώρων στη στέγη 88
 Επίπεδα δώματα 89
 Λεπτομέρειες θερμών δωματίων 90
 Λεπτομέρειες ψυχρών δωματίων 91
 Φυτεμένα δώματα 92
 Φυτεμένα δώματα-Κατασκευή 94
 Απόσπασμα: Οδηγίες ένωσης τεχνικών
 για φυτεμένα δώματα 95
 Κατασκευές με προϊόντα ύφανσης 96
 Δικτυωτές κατασκευές 97
 Αναρτημένες κατασκευές 98
 Χωροδικτυώματα-Βασικά στοιχεία 99
 Χωροδικτυώματα-Εφαρμογές 100
 Φέροντα στοιχεία σε μέγεθος ορόφου 102
 Πατώματα 103
 Δάπεδα 104

Θέρμανση-Αερισμός

Θέρμανση 105
 Δεξαμενές καυσίμων 109
 Θερμοηλεκτρικά εργοστάσια 110
 Υδροηλεκτρικά εργοστάσια 111
 Ηλιακή αρχιτεκτονική 112
 Ηλιακή ενέργεια 115
 Ψύξη χώρων 116
 Ψυκτικοί θάλαμοι 117
 Αερισμός 119

Μόνωση-Προστασία κτιρίων

Θερμομόνωση-Ορισμοί-Τεχνικές 123
 Θερμομόνωση-Διαπίδυση υδρατμών 124
 Θερμομόνωση-Τύποι κατασκευής 125
 Θερμομόνωση-Λεπτομέρειες: εξωτερικοί τοίχοι 126
 Ηχομόνωση 131
 Ηχομόνωση από αερόφερτο ήχο 132
 Ηχομόνωση από αερόφερτο και κρουσιγενή ήχο 133
 Προστασία από ταλαντώσεις-Ήχος σωμάτων 135
 Ακουστική των χώρων 136
 Αλεξικέραυνα 139
 Αντένες 142

Φυσικός και τεχνητός φωτισμός-Γυαλί

Τεχνητός φωτισμός 143
 Λαμπτήρες για διαφημιστικές πινακίδες 152
 Υαλοπίνακες 153
 Συνθετικά υλικά 161
 Φυσικός φωτισμός 162
 Ηλιακό φως 175

Πόρτες-Παράθυρα

Φωτισμός από τη στέγη-Κουβούκλιο φωτισμού 177
 Παράθυρα 178
 Ανοίγματα σε κεκλιμένες στέγες 182
 Καθαρισμός κτιρίων 185

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πόρτες	186	Ιματιοθήκες	254
Πύλες	189	Λουτρά-Εξοπλισμός	255
Πλινθοποιία	190	Χώροι υγιεινής	257
Ασφάλιση κτιρίων και γηπέδων	191	Λουτρά-Θέση στην κατοικία	258
Σκάλες-ανελκυστήρες		Λουτρά παραδείγματα σχεδιασμού	260
Σκάλες	193	Πισίνες	
Ράμπες-Κυκλικές σκάλες	196	Ιδιωτικές πισίνες	261
Σκάλες-Εξοδοι κινδύνου, ανεμόσκαλες	198	Κολυμβητικές δεξαμενές, λεπτομέρειες	263
Κυλιόμενες σκάλες για καταστήματα και αποθήκες	199	Πλυντήρια	
Κυλιόμενες ράμπες	200	Πλυντήρια	264
Ανελκυστήρες ατόμων για κτίρια κατοικιών	201	Εξώστες	
Ανελκυστήρες ατόμων για γραφεία, τράπεζες, ξενοδοχεία, ανελκυστήρες για φορεία	202	Εξώστες	266
Ανελκυστήρες εμπορευμάτων	203	Πεζόδρομοι και δρόμοι	
Υδραυλικοί ανελκυστήρες	204	Πεζόδρομοι και δρόμοι	267
Ανελκυστήρες πανοραμικοί από γυαλί	205	Εξοχικές κατοικίες - Είδη κατοικιών	
Οδοί-κυκλοφορία οχημάτων		Εξοχικές κατοικίες	268
Οδοί	206	Εξοχικές κατοικίες-δωμάτια, περίπτερα κήπου	269
Ποδηλατόδρομοι	211	Κατοικίες από ξύλο	270
Αυτοκινητόδρομοι	213	Προσανατολισμός κατοικίας	271
Τροχιόδρομοι (τραμ)	214	Τύποι κατοικιών	272
Χώροι κυκλοφορίας οχημάτων	215	Κατοικίες εν σειρά	276
Αντιμετώπιση θορύβου κυκλοφορίας	217	Διπλοκατοικίες	277
Χώροι κυκλοφορίας - Ηχοπροστασία	218	Κατοικίες με αίθριο	278
Κήποι-Θερμοκήπια		Μονοκατοικίες	279
Κήποι-Περιφράξεις	219	Μονοκατοικίες με σέρρα	280
Πέργκολες-Δρόμοι-Σκάλες-Στόιχοι αντιστήριξης	221	Μονοκατοικίες σε μορφή κύβου, τετραγώνου, σκηνής	282
Χωματοουργικές εργασίες	222	Ξύλινες κατοικίες, οικολογική δόμηση	283
Εξασφάλιση πρανών	223	Μονοκατοικίες σε οικόπεδο με κλίση	285
Περικοκλάδες και αναρριχώμενα φυτά	226	Μονοκατοικίες μεγάλες	288
Παρτέρια (υπερυψωμένα)	227	Μονοκατοικίες, διεθνή παραδείγματα	289
Κήποι-Παραδείγματα διαμόρφωσης	228	Πολυκατοικίες	291
Θερμοκήπια	229	Όροφοι πολυκατοικιών	292
Δέντρα και θάμνοι	230	Κοινωνική ενοικιαζόμενη κατοικία	293
Τεχνητές λιμνούλες στον κήπο	231	Τυπικοί όροφοι πολυκατοικιών	294
Λιμνούλα για κολύμπι	232	Πολυκατοικίες με κοινόχρηστο διάδρομο	295
Αξιοποίηση του βρόχινου νερού	234	Κατοικίες σε κεκλιμένο έδαφος	296
Πισίνα στον κήπο	235	Καταφύγια	297
Κατοικίες με πισίνα	236	Εξυγίανση κτιρίων	
Είσοδοι-Αποθηκευτικοί χώροι κατοικιών		Εξυγίανση κτιρίων	299
Προθάλαμοι, ανεμοφράχτες, είσοδοι	237	Συντήρηση και εξυγίανση κτιρίων	304
Είσοδοι-γκαρνταρόμπες	238	Σχολεία	
Διάδρομοι	239	Σχολεία	307
Αποθηκευτικοί χώροι	240	Μεγάλοι χώροι σε σχολικά κτίρια	314
Χώροι οικιακών εργασιών		Πανεπιστήμια-Εργαστήρια	
Χώροι οικιακών εργασιών	241	Πανεπιστήμια-Αμφιθέατρα	316
Αποθήκες τροφίμων	243	Αίθουσες σχεδίου	321
Κουζίνες	244	Φοιτητικές εστίες	322
Κουζίνες-Εξοπλισμός	245	Εργαστήρια	323
Τραπεζαρίες-Έπιπλα και σκευή	248	Κτίσματα για παιδιά	
Χώροι κατοικιών		Βρεφονηπιακοί σταθμοί	327
Υπνοδωμάτια	250	Παιχνίδια, παιδικές χαρές	328
Υπνοδωμάτια-Είδη κρεβατιών	251	Ξενώνες νεότητας	329
Διάταξη κρεβατιών	252		
Γωνιές ύπνου και εντοιχισμένα στοιχεία	253		

Βιβλιοθήκες-Κτίρια διοίκησης-Τράπεζες

Βιβλιοθήκες	331
Κτίρια διοίκησης-Βασικά στοιχεία	337
Κτίρια διοίκησης-Βασικά στοιχεία, τυπολογία	341
Διαστασιολόγηση, απαιτήσεις επιφάνειας	344
Διαρρύθμιση κτιρίων	345
Απαιτήσεις χώρου για επίπλωση	347
Κατασκευαστικά στοιχεία, διαστάσεις	349
Διαστασιολόγηση-Τεχνικές εγκαταστάσεις	350
Διαστασιολόγηση, θέσεις εργασίας σε υπολογιστές	351
Ανάγκες σε αποθηκευτικούς χώρους	352
Κτίρια γραφείων, οργάνωση κάτοψης	353
Κτίρια γραφείων, παραδείγματα	354
Ουρανοξύστες	355
Πυρήνες κατακόρυφης επικοινωνίας	357
Τράπεζες-Γενικά	360
Τράπεζες-Θησαυροφυλάκια	361

Υαλωτοί διάδρομοι-Τυπολογία

Στοές-Τυπολογία	363
Ιστορικά παραδείγματα	364
Παραδείγματα εφαρμογής	366
Διαφανείς στεγάσεις	367

Καταστήματα-Υπεραγορές

Καταστήματα	368
Καταστήματα τροφίμων	369
Τροφοδοσία καταστημάτων	370
Καταστήματα-Χώροι εμπρός από ταμεία, Αγορές νωπών προϊόντων	373
Κρεαταγορά και αποθήκη	374
Κέντρο συσκευασίας κρεάτων	375

Τεχνικές αποθήκευσης

Μεγάλες αποθήκες	376
Σχεδιασμός/λογιστική	377
Κανονισμοί ασφαλείας	378
Συστήματα ραφιών	379

Βιοτεχνικά-Βιομηχανικά κτίρια

Ξυλουργεία	380
Ξυλουργεία και επιπλοποιεία	382
Συnergieία αυτοκινήτων	386
Συnergieία φορτηγών αυτοκινήτων	389
Αρτοποιεία	390
Βιομηχανικά κτίρια	392
Μεταφορικά και ανυψωτικά μηχανήματα	395
Μονώροφα υπόστεγα	396
Πολυώροφα κτίρια	397
Τουαλέτες	398
Χώροι καθαρισμού	399
Χώροι υγιεινής	400
Αποδυτήρια, γκαρνταρόμπες	401

Αλλαγές χρήσης

Αλλαγές χρήσης κτιρίων	402
------------------------------	-----

Κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις

Εγκαταστάσεις μικρών ζώων	404
Ορνιθώνες	407
Χοιροστάσια	408

Χοιροστάσια εκτροφής	410
Στάβλοι αλόγων	411
Βουστάσια	413
Βουστάσια εκτροφής	414
Αγροκτήματα	415
Κλιματισμός στάβλων	420

Σιδηρόδρομοι

Σιδηροτροχιές	421
Μεταμόρφωση εμπορευμάτων	424
Σιδηροδρομικοί σταθμοί	425

Χώροι στάθμευσης-Γκαράζ-Πρατήρια καυσίμων

Σταθμοί λεωφορείων	427
Πυροσβεστικές υπηρεσίες και σταθμοί	429
Οχήματα	432
Επαγγελματικά οχήματα	434
Αυτοκίνητα, στροφές	436
Θέσεις στάθμευσης	435
Στάθμευση και στροφή φορτηγών	437
Ράμπες φόρτωσης	439
Ράμπες, μεταφόρτωση, ανυψωτικά συστήματα	440
Ανοιχτοί και κλειστοί χώροι στάθμευσης	441
Υπόστεγα στάθμευσης	442
Χώροι και κτίρια στάθμευσης	443
Πρατήρια καυσίμων	447
Εστιατόρια εθνικών οδών	449

Αεροδρόμια

Αεροδρόμια	450
------------------	-----

Εστιατόρια

Εστιατόρια	456
Εστιατόρια σε οχήματα	458
Κουζίνες εστιατορίων	459
Μεγάλες κουζίνες	462

Ξενοδοχεία-Μοτέλ-Συνεδριακά κέντρα

Ξενοδοχεία	464
Κουζίνες ξενοδοχείων	467
Μοτέλ	469
Συνεδριακά κέντρα	470

Ζωολογικοί κήποι

Ζωολογικοί κήποι και ενυδρεία	472
-------------------------------------	-----

Θέατρα-Κινηματογράφοι

Θέατρα	475
Κινηματογράφοι	485
Αίθουσες πολλαπλών χρήσεων	487
Κινηματογράφοι αυτοκινήτων (drive in)	488
Τσίρκο (σταθερό)	489

Αθλητικές εγκαταστάσεις

Στάδια	490
Εγκαταστάσεις θεατών	491
Γήπεδα	492
Εγκαταστάσεις αγωνισμάτων στίβου	494
Γυμναστήρια	498
Γήπεδα τένις	500
Μίνι γκολφ	502
Γήπεδα γκολφ	504

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ιστιοπλοΐα-Μαρίνες	506	Πρώτες βοήθειες	577
Κωπηλασία-Λεμβοδρομία	509	Ειδικά θεραπευτήρια	578
Εγκαταστάσεις αγωνισμάτων σε νερό, μηχ/κίνητα σκάφη	510	Πυρηνική ιατρική, παθολογία	580
Εγκαταστάσεις και αίθουσες ιππασίας	511	Βρεφοκομεία	581
Πίστες για σκι	513	Ειδικές μονάδες θεραπείας	582
Παγοδρόμια	514	Οίκoi ευγηρίας	
Πίστες πατινάζ	516	Οίκoi ευγηρίας	583
Αγώνες ποδηλάτου σε ανώμαλο έδαφος-BMX	517	Εκκλησιαστικά κτίρια-Μουσεία	
Σκοπευτήριο	518	Χριστιανικές εκκλησίες	586
Στεγασμένοι αθλητικοί χώροι	520	Εκκλησιαστικά όργανα	588
Μπάντμιντον	526	Καμπάνες, κωδωνοστάσια	590
Σκουός	527	Συναγωγές	591
Μπόουλινγκ	528	Τζαμιά	592
Κλειστά κολυμβητήρια	529	Μουσεία	593
Ανοιχτά κολυμβητήρια	534	Διεθνή παραδείγματα	595
Κλειστά και ανοιχτά κολυμβητήρια	535	Παραδείγματα στη Γερμανία	596
Σάουνα	537	Νεκροταφεία	
Αίθουσες παιγνίων (ηλεκτρονικά)	540	Κρεματόρια	597
Νοσοκομεία		Νεκροταφεία	598
Ιατρεία	541	Πυροπροστασία	
Ομαδικά ιατρεία-Πολυϊατρεία	542	Δομική πυροπροστασία	599
Κτίρια για άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ)	543	Εγκαταστάσεις συναγερμού πυρκαγιάς	600
Κτίρια κατοικιών για άτομα με ειδικές ανάγκες	544	Εγκαταστάσεις με καταιονητήρες	601
Χώρος διαβίωσης χωρίς εμπόδια	546	Εγκαταστάσεις πυρόσβεσης με ψεκαστήρες και CO ₂	602
Νοσοκομεία γενικά	547	Εγκαταστάσεις πυρόσβεσης με ξηρά κόνι ή αφρό	603
Σχεδιασμός νοσοκομείων	548	Απαγωγή καπνού και θερμότητας	604
Τύποι κατασκευής νοσοκομείων	550	Πυροσβεστικό δίκτυο	607
Τυποποίηση διαστάσεων	552	Ανοίγματα σε φρεάτια ανελκυστήρων F 90	608
Διάδρομοι, πόρτες, σκάλες ανελκυστήρες	554	Συμπεριφορά δομικών υλικών και στοιχείων	611
Χειρουργεία	555	Μέτρα και σταθμά	
Αποστειρωμένοι χώροι-Αίθουσα χειρουργείου	556	Μέτρα και σταθμά	614
Μετεγχειρητική παρακολούθηση ασθενών	557	Σχέση μονάδων μετρικού συστήματος με αγγλοσαξονικές μονάδες	615
Χειρουργεία, συνθήκες ασφαλείας	558	Μετατροπή αγγλοσαξονικών μονάδων σε χλιοστά	616
Προθάλαμοι	559	Μόνιμα φορτία	617
Μονάδα εντατικής θεραπείας	560	Βιβλιογραφία	624
Μονάδες νοσηλείας	561	Ευρετήριο	634
Μαιευτήρια	565		
Ακτινοθεραπεία	566		
Εργαστήρια	568		
Φυσικοθεραπεία	569		
Ημερήσιες κλινικές, παροχή Α΄ Βοηθειών	570		
Τμήμα προμηθειών	571		
Διοίκηση	575		
Έρευνα και διδασκαλία	576		